

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 11 Sayı: 2 Sayfa Aralığı: 110-123 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/ etad.1519474

REVIEW

Open Access

DERLEME

Açık Erişim

Sendika ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Tarih Öğretmenliği Alanına Etkileri*

The Impact of Trade Unions and Non-governmental Organizations on the Field of History Teaching

Ahmet Ülger, Güray Kırpık

ÖZ

Bu makale, sendika ve sivil toplum kuruluşlarının Türkiye'de tarih öğretmenliği alanına olan etkilerini incelemektedir. Eğitim sendikalarının, öğretmenlerin mesleki haklarını savunma ve geliştirme misyonu doğrultusunda tarih öğretmenlerinin çalışma koşullarına, öğretim programlarına ve pedagojik yaklaşımlarına katkılarını değerlendirmektedir. Bu bağlamda sendika ve sivil toplum kuruluşlarının tarih öğretmenliğini nasıl desteklediği ve dönüştürdüğü ele alınmaktadır. Sivil toplum ve eğitim birbirinden bağımsız kavramlar gibi görünse de büyük ölçüde örtüşmekte ve her iki olgu da yaşadıkları toplumların yaşamı, ilerlemesi, gelişmesi ve tarihiyle bağlantılı olmaktadır. Sivil toplum ve eğitim sistemi toplum için daha iyi bir yaşam sürmeye çalışmaktadır. Bu amaçla sivil toplum, sivil toplum kuruluşları aracılığıyla eğitim sistemine entegre edilmektedir. Türk eğitim sisteminde STK'ların konumunu güçlendirmek ve işlevlerini genişletmek için merkez yönetimin, STK'ların ve okul yönetiminin üzerine düşen sorumlulukları üstlenmesi gerekmektedir. Türkiye'de eğitim sendikaları güçlü sendikalar olarak görülmektedir. Sendikaların faaliyetleri Millî Eğitim Bakanlığı'nın kararlarını etkilemektedir.

ABSTRACT

This article examines the effects of unions and non-governmental organizations on the field of history teaching in Turkey. It evaluates the contributions of education unions to the working conditions, curriculum and pedagogical approaches of history teachers in line with the mission of defending and improving the professional rights of teachers. In this context, how unions and non-governmental organizations support and transform history teaching is discussed. Although civil society and education seem to be independent concepts, they overlap to a large extent and both phenomena are linked to the life, progress, development and history of the societies in which they live. Civil society and the education system strive to create a better life for society. For this purpose, civil society is integrated into the education system through non-governmental organizations. In order to strengthen the position of NGOs and expand their functions in the Turkish education system, the central government, NGOs and school management must assume their responsibilities. Education unions are seen as strong unions in Turkey. The activities of unions affect the decisions of the Ministry of National Education.

Atıf için: Ülger, A. ve Kırpık, G. (2024). Sendika ve sivil toplum kuruluşlarının tarih öğretmenliği alanına etkileri. *JRES*, 11(2), 110-123. <https://doi.org/10.51725/ etad.1519474>.

Etik Bildirim: Bu makale, derleme türünde olduğu için etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Yazar Bilgileri

Ahmet Ülger

Öğretmen, Milli Eğitim
Bakanlığı

Kırıkkale, Türkiye

ahmetulger71@gmail.com

Güray Kırpık

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi

Ankara, Türkiye

guray@gazi.edu.tr

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Sendikalar

Sivil Toplum

Öğretmenler

Keywords

Trade Unions

Civil Society

Teachers

Makale Geçmişi

Geliş: 08/10/2024

Kabul: 30/12/2024

*Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

Eğitim sistemleri, toplumların geleceğini şekillendiren en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir. Eğitimin temel bileşeni olan öğretmenler, sadece öğrencilerin akademik başarılarını artırmada değil, aynı zamanda toplumsal değerlerin, kimliklerin ve kültürel mirasın aktarılmasında da kilit bir role sahiptirler. Tarih öğretmenleri ise bu noktada daha da özel bir yere sahiptir. Tarih öğretmenleri, öğrencilerin geçmişle olan bağlarını güçlendirerek, onların toplumsal hafızalarını geliştirmekte ve günümüz dünyasında karşılaştıkları olayları daha iyi anlayabilmelerine yardımcı olmaktadır. Ancak, tarih öğretmenlerinin bu önemli rolü, eğitim sisteminin içinde yer aldıkları dinamikler ve bu sistem üzerindeki etkilerle şekillenmektedir. Bu noktada sendikalar ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar), tarih öğretmenliği alanında önemli bir etkiye sahip olan aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Sendikalar, öğretmenlerin mesleki haklarını savunma ve geliştirme amacıyla kurulmuş yapılar olarak, tarih öğretmenlerinin çalışma koşulları, mesleki gelişimleri ve eğitim politikalarına katkı sunmaları açısından önemli bir role sahiptir. Özellikle, tarih öğretmenlerinin sınıf içi uygulamaları, müfredatın içeriği ve öğretim yöntemleri konusundaki talepleri, sendikalar aracılığıyla dile getirilmekte ve bu talepler, eğitim sisteminin işleyişini etkileyebilmektedir. Sendikaların aynı zamanda öğretmenlerin mesleki kimliklerinin güçlenmesine ve mesleki dayanışmanın artmasına katkıda bulunmaları, tarih öğretmenlerinin eğitim sistemindeki rollerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, sendikaların tarih öğretmenliği özelinde sunduğu katkıların araştırılması, bu alanda daha geniş bir literatürün ortaya çıkmasına ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerine daha fazla odaklanılmasına olanak sağlayacaktır.

Öte yandan, sivil toplum kuruluşları da eğitim alanında etkili bir diğer aktördür. STK'lar, genellikle kamu politikalarını etkilemek, toplumsal farkındalık yaratmak ve belirli sorunların çözümüne yönelik projeler geliştirmek amacıyla faaliyet göstermektedir. Eğitim alanında faaliyet gösteren STK'lar, öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini artırmak için çeşitli projeler, seminerler ve atölyeler düzenleyerek tarih öğretmenlerinin eğitimde daha donanımlı olmalarına katkıda bulunurlar. Ayrıca, STK'ların geliştirdiği öğretim materyalleri ve sosyal sorumluluk projeleri, tarih derslerinde kullanılan kaynakları zenginleştirmekte ve öğrencilerin tarihî olayları daha derinlemesine kavramalarına yardımcı olmaktadır. STK'ların sağladığı mesleki gelişim olanakları ve pedagojik destek, tarih öğretmenlerinin hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine olumlu yönde katkı yapmaktadır.

Bu çalışmada, sendikaların ve sivil toplum kuruluşlarının tarih öğretmenliği alanına olan etkileri detaylı bir şekilde ele alınacaktır. İlk olarak, sendikaların tarih öğretmenlerinin çalışma koşulları, mesleki gelişimleri ve eğitim politikalarına katkıları incelenecektir. Ardından, sivil toplum kuruluşlarının tarih öğretmenlerine yönelik sağladıkları mesleki gelişim programları ve öğretim materyalleri ile bu kuruluşların tarih eğitimi alanındaki projelerinin tarih öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerine olan etkileri değerlendirilecektir. Böylelikle, sendikalar ve sivil toplum kuruluşlarının tarih öğretmenliği alanındaki rolü ve bu alana sağladıkları katkılar daha kapsamlı bir şekilde anlaşılacaktır.

Bu inceleme, sendika ve STK'ların eğitim sistemindeki rollerine dair daha derinlemesine bir anlayış geliştirmeyi ve tarih öğretmenliği alanına yapılan katkıların, mesleki yeterlilikler üzerindeki etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Özellikle, bu iki yapının tarih öğretmenliği alanındaki faaliyetlerinin, öğretmenlerin mesleki kimliklerinin oluşumuna ve eğitim sistemindeki rollerinin yeniden tanımlanmasına nasıl katkı sağladığı tartışılacaktır. Bu bağlamda, sendika ve STK'ların tarih

öğretmenlerine sunduğu desteklerin, eğitim kalitesini artırma potansiyeli üzerindeki etkileri de ele alınacaktır.

Yöntem

Bu çalışmanın yöntem kısmı tamamen literatür taramasına dayalıdır. Literatür taraması, belirlenen araştırma soruları çerçevesinde ilgili konu hakkında daha önce yapılmış çalışmaları sistematik bir şekilde gözden geçirme ve değerlendirme sürecini içerir. Bu yöntem sayesinde, araştırmanın temel kavramları, mevcut teorik yaklaşımlar ve önceki bulgular detaylı olarak incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Literatür taraması, belirli anahtar kelimeler ve konular üzerinden geniş bir veri tabanı taraması yapılarak gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada, nitel ve nicel araştırmaları içeren makaleler, kitaplar ve raporlar ele alınmış ve kaynakların güvenilirlikleri göz önünde bulundurulmuştur. Araştırmaların seçiminde yayımlanma yılı, yöntemin geçerliliği ve araştırma bulgularının özgünlüğü gibi kriterler dikkate alınmıştır. Ayrıca çalışmalarda sıkça karşılaşılan teorik yaklaşımlar ve metodolojik tartışmalar detaylandırılmış, farklı araştırma sonuçları karşılaştırılarak analiz edilmiştir.

Literatür taramasına dayalı bu yöntem, çalışmanın kapsamını genişletmekte ve mevcut bilgi birikimini sistematik bir şekilde sunarak araştırma sorularına yanıt vermeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, çalışma, daha önce yapılmış akademik araştırmaları harmanlayarak konuyu kapsamlı bir şekilde ele almıştır.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, literatür taramasına dayalı bir araştırma deseni kullanılmıştır. Literatür taraması deseni, mevcut teorik bilgi ve araştırma bulgularını sistematik bir şekilde gözden geçirme ve değerlendirme sürecine dayanır. Bu tasarım, daha önce yapılmış çalışmaların incelenmesi yoluyla araştırma sorularına yanıt bulmayı amaçlar ve yeni veri toplama süreçlerine başvurulmaz. Bunun yerine, konu hakkında yapılmış akademik araştırmaların geniş bir yelpazede taranarak analiz edilmesi ve ilgili bulguların bir araya getirilmesi üzerine odaklanılır.

Çalışmanın Evreni

Bu çalışmanın evreni, Türkiye'de millî eğitimde sivil toplum ve sendikal kuruluşların öğretmenlik mesleği üzerindeki etkilerini ele alan tüm akademik çalışmalar, resmî raporlar, sendikalar tarafından yayımlanan dokümanlar ve ilgili literatürü kapsar. Evren, eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve sendikaların öğretmenlik mesleği üzerindeki politikalarını, uygulamalarını ve etkilerini araştıran çalışmaları içerir. Çalışmanın zaman sınırlaması 2000-2024 yılları arasında yayımlanan akademik ve resmi kaynaklarla sınırlandırılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veri toplama süreci tamamen literatür taraması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili mevcut akademik çalışmalar, makaleler, raporlar ve kitaplar taranarak tarih öğretmenlerinin sendikalarla ilişkisi, sendikaların eğitim alanına etkileri ve tarih öğretmenlerinin sendikalarla ilgili tutumlarına dair veriler toplanmıştır. Tarama sırasında özellikle sendikaların eğitim politikalarına olan etkileri ve tarih öğretmenlerinin sendikal faaliyetlere katılım düzeyleri üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. Literatür taraması, sendikaların tarih öğretmenleri üzerindeki etkilerini farklı perspektiflerden ele alan mevcut araştırmalarla sınırlıdır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada elde edilen verilerin güvenilirliği, kullanılan kaynakların bilimsel niteliği ile sağlanmıştır. Literatür taraması sırasında, birden fazla güvenilir kaynaktan elde edilen bilgilerin tutarlılığına dikkat edilmiş ve aynı konuda farklı çalışmalarda ortaya konulan bulguların paralellik gösterdiği durumlar öne çıkarılmıştır. Çalışmanın güvenilirliği ayrıca kaynakların orijinal dilinde kullanılması ve bu kaynakların atıf kurallarına uygun bir şekilde değerlendirilmesiyle artırılmıştır. Literatür taramasındaki metodolojik tutarlılık ve seçilen kaynakların niteliği, çalışmanın güvenilirliğini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır.

Bulgular

Sivil Toplum Düzeninde Sendikaların Geleceği Öğretmenler

Sendikalar, eğitim sisteminde yer alan öğretmenler için sadece ekonomik hakları korumakla sınırlı olmayan, sosyal ve kültürel anlamda da önemli bir rol oynayan kuruluşlardır. Sendikalar, öğretmenlerin haklarını savunmanın yanı sıra, demokratik katılım süreçlerinde de aktif bir rol oynamaktadır. (4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu, 2001 s.1)

Öğretmenlerin sendikaya katılma nedenleri arasında; yönetici yönlendirmesi, mülakat süreçlerinde yaşanabilecek sorunların önlenmesi, meslektaş ve yönetici baskısı, aidiyet ihtiyacı, örgütlenme arzusu, eğitim emekçisi olma bilinci ve yasal destek alma gibi sebepler bulunmaktadır. Bu faktörlerle ilgili yapılmış çalışmalar da mevcuttur. Arslan (2015, s. 24) öğretmenlerin özellikle yasal hakların korunması amacıyla sendikaya üye olduklarını ifade etmiştir. Tezcan (1988, s. 118) ise öğretmenlerin okul içinde karşılaşabilecekleri yönetici, meslektaş ve veli kaynaklı problemlerde yasal destek almak için sendikaya üye olmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Arat ve Bakan (2014, s. 45) lise öğretmenleriyle gerçekleştirdiği araştırmada, öğretmenlerin hak savunuculuğu ve kazanımlar elde etme niyetiyle örgütlü olmayı seçtiklerini vurgulamıştır. Moe (2001, s. 92) ise sendikaların üyeler için daha iyi ücret ve çalışma koşulları sağlama mücadelesi vermesi gerektiğini sonuç olarak ortaya koymuştur.

Buna ek olarak, öğretmenlerin sendika üyeliği sürecinde iş güvencesi ihtiyacının da önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Bamerry (2008, s. 67) iş güvencesinin sendika üyeliğinin en önemli motivasyonlarından biri olduğunu belirtmiştir. Yeni başlayan öğretmenlerin özellikle adaylık süreçlerinde yaşanabilecek sorunlardan kaçınmak adına siyasi otoriteye yakın sendikalara yönelme eğiliminde oldukları gözlemlenebilir. Dilbaz ve Erkılıç (2021, s. 130) sendikaların toplu sözleşme süreçlerinde ortak amaçları savunma konusunda yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin sendika üyeliği kararlarını etkileyen olumsuz faktörler arasında sendikal yönetimin yaklaşımları, sendikaların siyasallaşması, etkisiz kalması ve ayrımcılık yapması yer alır. Arslan (2015, s. 24) öğretmenlerin sendikaya üye olmama nedenleri arasında sendikaların siyasete ayak uydurması ve öğretmen haklarını yeterince savunmamasını göstermiştir. Kaynar (2005, s. 54) sendikaların siyasetin bir uzantısı gibi davranmalarının öğretmenler arasında sendikaya karşı olumsuz bir algı oluşturduğunu vurgulamıştır. Öz (2020, s. 76) ise öğretmenlerin sendika seçimlerinde siyasi tercihlerinin etkili olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin sendikalardan beklentileri arasında, mesleki gelişime katkı, üyeler arası iletişim ve bağ kurma, Atatürkçü ve millî değerlere sahip olma gibi özellikler bulunmaktadır. Eken (2014, s. 88) öğretmenlerin sendikalardan birlik ve dayanışmayı artırmasını beklediğini, Poole (1997, s. 110) ise sendikaların mesleki gelişime katkıda bulunmalarını umduklarını belirtmiştir. Söylemez (2019, s. 118)

millî değerlere sahip sendikaların, aldıkları kararlarda öğretmenlerin kazanımlarını düşünmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır.

Öğretmenlerin sendikalara yönelik önerileri arasında; okul ziyaretlerini artırma, tüm öğretmenlere eşit yaklaşım sergileme, etik kurallara göre hareket etme, aktif katılımı teşvik etme ve siyaset üstü bir yapı sergileme gibi unsurlar bulunmaktadır. Eken (2014, s. 88) öğretmenlerin sendikaların bağımsız ve tarafsız olmasını umduğunu belirtirken, Taş (1995, s. 43) sendikaların yaptığı çalışmaları daha geniş kitlelere duyurması gerektiğini vurgulamıştır.

Sendika, Sivil Toplum ve Sosyal Alanlar (Kültür) Öğretmenleri Zümreleri

White'a göre, sivil toplum, devlet ile aile arasındaki ara alanda, devletten bağımsız ve özerk olarak, toplum üyeleri tarafından gönüllü olarak kendi çıkarlarını veya değerlerini korumak ya da yaymak için kurulan örgütlenmelerden oluşur. Keane ise sivil toplumu daha geniş bir perspektifte tanımlayarak, bu yapıların ekonomik ve kültürel üretim, ev yaşamı ve gönüllü birlikler gibi faaliyetlerle meşgul olan ve bu yolla devlet üzerinde baskı ve denetim sağlayan üyeler tarafından oluşturulduğunu vurgular (Gökçe, 2009, s. 265).

Sendikaların, sivil toplum örgütleri olarak değerlendirilmesi, bu tanımlamalar çerçevesinde makul görünmektedir. Johns, sendikaların orijinal sivil toplum örgütleri olduğunu ve bireysel ya da toplu sorunlara çözüm bulmak için bir araya gelen bireylerden oluştuğunu belirtmiştir (Johns, 2002, s. 2). Galin, sendikaların toplumsal gelişime katkı sağlayan önemli aktörler arasında yer aldığını, toplumun geliştirilmesi amacı güttüğünü ve sivil, demokratik haklar ile ekonomik ve endüstriyel demokrasiyi desteklediğini ifade eder (Galın, 2004, s. 1).

STÖ'ler ve sendikalar arasındaki ilişkiler karmaşıktır. STÖ'lerin faaliyet alanlarının genişlemesi, sendikaları daha dar bir alana itmekte ve hizmet yarışını gündeme getirmektedir. Sivil örgütlerin sınıf çatışmasını göz ardı etmeleri, sendikaların sivil örgüt olarak kabul edilmemesi yönünde yorumlara neden olmaktadır (Poole, 2000, s. 91).

Sivil toplum kavramına yönelik eleştiriler sınıf temelli mücadeleyi yok saydığı ve emek dışında bıraktığı gerekçesiyle yoğunudur. Bu eleştirilere göre, 'sivil toplum' söylemi, daha çoğulcu ve kapsayıcı bir yaklaşım sunmayı amaçlamış, ancak bu yaklaşımın kapsayıcılık iddiası ironiktir; çünkü işyeri gibi özgür olmayan ilişkiler içeren alanları dışlamıştır.

Sendikalar ve STÖ'ler arasındaki ilişkiler, özellikle finansman kaynakları ve ilgi alanları açısından değerlendirildiğinde, bazı STÖ'lerin sermaye kontrolünde olduğu ve sermaye lehine çalıştığı iddialarıyla karşılaşmaktadır. Ancak, tüm STÖ'leri bu kategoriye sokmak ve değerlendirmek, toplumsal gelişimi reddetmek anlamına gelir. İşbirliği ve karşılıklı etkileşim, bu yüzyılda iki örgütsel yapıya yüklenen sorumluluklar arasında yer almaktadır (Gökçe, 2009).

Kültür öğretmenleri zümreleri, özellikle eğitim sektöründe öğretmenler arasında kültürel farkındalık ve çeşitliliğin geliştirilmesine yönelik önemli bir rol oynamaktadır. Bu zümreler, öğretmenlerin kültürel bağlamdaki çeşitli konulara hâkimiyetlerini artırmak ve bu bilgileri ders materyallerine entegre etmelerine yardımcı olmak için kurulmuştur. Arslan (2017, s. 150) çalışmasında, kültür öğretmenleri zümrelerinin, öğretmenlerin farklı kültürler ve topluluklar hakkında bilinçlenmelerini sağlayarak, öğrencilere daha kapsayıcı ve çeşitlilik odaklı bir öğrenme ortamı sunmalarına olanak tanıdığını belirtmektedir. Bu zümreler, eğitim içeriklerinin çeşitlendirilmesi ve çokkültürlü eğitim pratiğinin geliştirilmesi yönünde de önemli adımlar atmaktadır. Örneğin, Gökçe (2009, s. 98) tarafından yapılan bir diğer çalışmada, kültür öğretmenleri zümrelerinin, öğretmenlerin

kendi kültürel arka planlarını ve öğrencilerin kültürel deneyimlerini derslere dâhil etmeleri konusunda nasıl destek sağladığı incelenmiştir. Bu destekler, öğretmenlerin öğrencilerin farklı kültürel değerlerini anlamalarına ve saygı göstermelerine olanak tanıyarak eğitimin bütünlüklü bir parçası haline gelmektedir.

Değişen Çevre ve Sendikalara Etkileri (Dijital Çağ ve Uzak Eğitim Yapılanması ve Yapay Zeka)

Son yıllarda teknolojinin eğitim alanına hızlı bir şekilde nüfuz etmesi, beraberinde birçok soruyu da gündeme getirmiştir. Özellikle eğitimde dijitalleşmenin yeri ve önemi, uzaktan eğitim ile örgün eğitimin karşılaştırılması, yapay zekanın eğitimdeki rolü gibi konular hem eğitimcilerin hem de yöneticilerin kafasını meşgul etmektedir. Teknolojinin hızlı ilerleyişiyle, bir eğitim kurumunun uzaktan yönetilip yönetilemeyeceği veya yapay zekâ destekli bir okul yöneticisinin mümkün olup olmayacağı gibi sorular da bu dönemde tartışılmaktadır (Görgülü & Küçükali, 2018, s. 9).

Teknoloji, günümüz sistemlerinin dönüşümünde belirleyici bir rol oynamaktadır. Neredeyse insan faaliyetlerinin tamamı, bir şekilde teknolojiden etkilenmiştir. Eğitimde de öğretmenler ve yöneticilerin bu dönüşüme liderlik ederek öğrencilerine rehberlik etmeleri beklenmektedir. Bu kapsamda, dijitalleşmenin ve teknolojinin etkin kullanımında öğretmenlerin rolü büyüktür. Onlardan beklenen, hem teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirmek hem de bu becerileri öğrencilerine aktarmaktır (Küçükali & Coşkun, 2021, s. 9).

Eğitimde Dijital Liderlik ve Teknolojik Yenilikler

Eğitimde teknolojik dönüşüm, liderlik tarzlarını da köklü şekilde değiştirmiştir. Özellikle dijital liderlik tarzı, eğitim kurumlarının hedeflerine ulaşmalarında önemli bir faktör hâline gelmiştir. Günümüz okullarında artan teknolojik uygulamalar ve dijitalleşmenin etkisi, STEM (fen, teknoloji, mühendislik ve matematik) eğitiminden robotik ve kodlama etkinliklerine kadar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bu dönüşüm, okul yöneticilerinin dijital liderlik becerilerine sahip olmalarını zorunlu kılmaktadır (Öz, 2020, s. 46).

Dijital liderlik, okullarda teknolojinin etkin kullanılmasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda öğretmenlerin bu dönüşüme ayak uydurmasını da teşvik eder. Dijital lider, okulda teknolojiyi etkili bir şekilde yöneten ve eğitim süreçlerine entegre eden kişi olarak, eğitimde başarıyı destekler. Okul kültürünün teknoloji odaklı bir şekilde yeniden inşa edilmesi, dijital liderlerin vizyonuyla mümkün olacaktır. Bu vizyonun sürdürülebilirliği, öğretmenler ve öğrencilerin teknolojiyi nasıl kullandığıyla doğrudan ilişkilidir (Öz, 2020, s. 48).

Vizyoner Liderlik ve Yapay Zekâ

Teknolojinin eğitimdeki rolü sadece dijital liderlik ile sınırlı kalmaz. Aynı zamanda vizyoner liderlik, teknolojinin sunduğu fırsatları en iyi şekilde değerlendiren ve değişime öncülük eden bir liderlik tarzıdır. Vizyoner liderler, geleceğin eğitime yönelik planlamalar yaparak teknolojik gelişmeleri yakından takip eder ve okullarda bu gelişmeleri hayata geçirir (Sarı, 2020, s. 78). Yapay zekâ ve dijitalleşme de bu süreçte önemli bir yer tutmaktadır. Gelecekte yapay zekâ tarafından yönetilen okulların hayalden gerçeğe dönüşmesi pek de uzak görünmemektedir.

Teknolojinin hızla ilerlediği ve dijitalleşmenin eğitimde kalıcı hâle geldiği günümüzde, yapay zekâ destekli okul yönetimi gibi yenilikçi yaklaşımlar üzerinde durulmaktadır. Şu an için bir yapay zekâ okul yöneticisi mümkün görünmese de, yakın gelecekte bu tür fikirler daha fazla ciddiye kazanabilir.

Teknolojinin gelişimi ile beraber, dijital hareketliliğin eğitimdeki yeri kaçınılmazdır (Kıranlı & Güngör, 2021, s. 329).

Uzaktan Eğitim ve Teknolojinin Eğitimdeki Rolü

Uzaktan eğitim, teknolojinin eğitim alanında yarattığı en önemli dönüşümlerden biridir. Dijitalleşme ile birlikte, eğitimde mekân bağımsızlığı mümkün hâle gelmiştir. Uzaktan eğitim, mekân ve zaman esnekliği sayesinde öğrencilere eğitim olanaklarını daha erişilebilir kılarken, aynı zamanda teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmayı da öğretmektedir (Kıranlı & Güngör, 2021, s. 329). Bu süreç, eğitimin geleneksel sınırlarını aşarak dijital araçlar ve çevrimiçi kaynaklar sayesinde daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamaktadır (Küçükali & Coşkun, 2021, s. 53).

Pandemi döneminde uzaktan eğitim, eğitim dünyasının en önemli mekanizmalarından biri haline gelmiştir. Bu süreç, örgün eğitimde dijitalleşmenin yerini ve önemini yeniden gündeme getirmiş, uzaktan eğitimin yapay zekâ ile yönlendirilip yönlendirilemeyeceği gibi soruların sorulmasına neden olmuştur. Gelecekte dijital okul yönetim sistemlerinin gelişmesi, yapay zekâ destekli eğitim uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte bu soruların daha da önemli hale gelmesi beklenmektedir (Jamalpur, Kafila, Chythanya & Kumar, 2021, s. 1).

Sendikalarla Uzlaşmaya Dayalı Sistemin Çöküşü ve Tarih Öğretmenlerinin Geleceği Meselesi

Sendikalar, uzun yıllar boyunca öğretmenlerin ve diğer çalışanların haklarını korumak amacıyla uzlaşmaya dayalı sistemler üzerinden faaliyet göstermiştir. Ancak, son yıllarda yaşanan değişimlerle bu sistem zayıflamış ve sendikaların gücü azalmaya başlamıştır. Eğitim politikalarındaki hızlı değişimler ve küreselleşmenin etkisi, sendikaların uzlaşmaya dayalı müdahalelerini etkisiz hâle getirmiştir. Özellikle eğitimdeki dijitalleşme ve STEM (fen, teknoloji, mühendislik ve matematik) derslerine verilen önemin artması, tarih derslerinin ve dolayısıyla tarih öğretmenlerinin rollerini önemli ölçüde değiştirmiştir (Atlı vd., 2023, s. 65).

Bu değişim süreci içerisinde tarih öğretmenlerinin geleceği daha belirsiz hâle gelmiştir. Tarih derslerine olan ilginin azalması ve dijital teknolojilerin eğitime daha fazla entegre edilmesi, tarih öğretmenlerinin mesleki güvencelerini tehlikeye atmıştır. Bu durumda, sendikalar tarih öğretmenlerinin haklarını korumak ve onların eğitim sistemindeki rolünü yeniden güçlendirmek için yeni politikalar geliştirmek zorunda kalmaktadır (Kotluk & Kocakaya, 2020, s. 66). Ancak, sendikaların bu konuda yeterli etkili stratejiler geliştirememesi, tarih öğretmenlerini daha da zorlu bir süreçle itmektedir.

Tarih öğretmenlerinin iş güvencesi üzerindeki bu belirsizlik, eğitim sistemindeki genel değişimlerle de ilişkilidir. Özellikle eğitimde dijital araçların kullanımının artması, uzaktan eğitim sistemlerinin yaygınlaşması ve yapay zekâ tabanlı öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, tarih derslerinin işlevselliğini yeniden gözden geçirmeyi zorunlu kılmaktadır. Sendikalar, bu süreçte öğretmenlerin mesleklerini koruma noktasında zayıf kaldıklarında, tarih öğretmenlerinin geleceği daha da risk altına girmektedir (Eraslan, 2012, s. 67).

Bireyselleşme, Sendika ve Tarih Öğretmeninin Yalnızlığı

Bireyselleşme olgusu, özellikle son yıllarda hem çalışma hayatını hem de sendikal örgütlenmeleri önemli ölçüde etkilemiştir. Günümüzde bireyselleşme, insanların mesleki dayanışmadan ziyade kendi kişisel çıkarlarına öncelik vermesine neden olmaktadır. Bu durum,

sendikaların geleneksel rolünü zayıflatırken, özellikle tarih öğretmenleri gibi belirli branşlardaki öğretmenlerin sendikal destekten mahrum kalmasına yol açmaktadır (Erer vd., 2023, s. 67).

Tarih öğretmenleri, eğitim sistemindeki değişimlerle birlikte dijitalleşme ve STEM odaklı derslerin önem kazanmasıyla daha da yalnızlaşmışlardır. Bu yalnızlık, sadece iş yerindeki meslektaş dayanışmasının azalmasından kaynaklanmaz; aynı zamanda, öğretmenlerin sendikalar tarafından yeterince desteklenmemesinin de bir sonucudur. Bireyselleşme süreciyle birlikte tarih öğretmenleri, kendi haklarını savunma konusunda daha çok yalnız hareket etmek zorunda kalmakta ve bu da onların iş güvencesi ve mesleki haklarını koruma konusunda zorluklarla karşılaşmasına neden olmaktadır (Can, 2012).

Sendikaların tarih öğretmenlerine sağladığı destek, genellikle ekonomik ve sosyal haklarla sınırlı kalırken, bireyselleşen çalışma ortamında öğretmenlerin mesleki gelişim ve dayanışma ihtiyaçlarına yeterince cevap verememektedir. Bu nedenle, tarih öğretmenleri sendikaların işlevlerinden uzaklaşmakta ve sendikal yalnızlık yaşamaktadırlar. Sendikaların öğretmenlerin mesleki yalnızlıklarını gidermeye yönelik yeni stratejiler geliştirmemesi, öğretmenler arasındaki dayanışmayı daha da zayıflatmaktadır (Tezcan, 1988).

Sendikaların Geleceği ve Tarih Öğretmenlerinin Sendikal Durumları

Son yıllarda sendikaların eğitim sektöründeki etkisi üzerine artan tartışmalar, özellikle eğitimde dijitalleşme, uzaktan eğitim uygulamaları ve yapay zekâ gibi teknolojik gelişmelerin yaygınlaşmasıyla daha da yoğun hâle gelmiştir. Bu gelişmeler, sendikaların öğretmenlerin haklarını savunmadaki geleneksel rollerini yeniden değerlendirme ihtiyacını doğurmuştur. Eğitimde yaşanan bu teknolojik değişimler, öğretmenlerin mesleki yapısında köklü dönüşümleri beraberinde getirirken, sendikaların bu dönüşümlere nasıl ayak uydurabileceği sorusu önem kazanmıştır. Dijitalleşme ve uzaktan eğitim, öğretmenlerin iş süreçlerinde yeni sorumluluklar ve mesleki gelişim gereksinimleri ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, sendikaların sadece ekonomik hakların korunması değil, aynı zamanda öğretmenlerin dijital beceriler kazanmalarını destekleme ve yeni teknolojilere uyum sağlamaları için gerekli politikaları geliştirme görevleri de ön plana çıkmıştır (Köybaşı vd., 2020). Bu bağlamda, tarih öğretmenlerinin durumu özellikle dikkat çekicidir. Tarih dersleri, STEM (fen, teknoloji, mühendislik ve matematik) odaklı derslerin artan önemi karşısında eğitim müfredatında geri planda kalmaya başlamıştır. STEM derslerinin öncelikli hâle gelmesi, tarih öğretmenlerinin ders saatlerinin azalmasına ve bu öğretmenlerin mesleki güvenceleri konusunda belirsizlikler yaşamalarına yol açmıştır. Tarih öğretmenleri, dijitalleşme ve STEM eğitiminin yaygınlaşmasıyla birlikte kendi derslerinin öneminin azalması nedeniyle mesleklerinin geleceği konusunda kaygılar yaşamaktadırlar. Bu süreçte sendikaların tarih öğretmenlerinin haklarını koruma konusundaki rolleri daha kritik bir hâl almıştır. Sendikalar, tarih öğretmenlerinin karşı karşıya kaldıkları bu mesleki belirsizlikleri gidermek için daha etkin politikalar geliştirmek zorundadır. STEM odaklı eğitim politikalarının tarih öğretmenlerini olumsuz etkilemesi, sendikaların bu öğretmenlerin mesleki statüsünü korumak için daha proaktif olmalarını gerektirmektedir (Eraslan, 2012).

Tarih öğretmenlerinin bu süreçte en çok ihtiyaç duyduğu şeylerden biri iş güvencesidir. STEM derslerinin ön plana çıkmasıyla birlikte, tarih derslerine olan ilginin azalması ve müfredatta bu derslere ayrılan zamanın daralması, tarih öğretmenlerinin geleceği üzerinde ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu noktada, tarih öğretmenlerinin mesleki güvencelerini sağlayacak sendikal desteğin güçlendirilmesi büyük bir önem taşımaktadır. Ancak mevcut durumda, sendikaların bu alandaki çabalarının yetersiz olduğu görülmektedir. Tarih öğretmenleri, mesleklerinin giderek marjinalleşmesi ve STEM odaklı

eğitim politikalarının yaygınlaşması karşısında daha fazla destek ve koruma beklemektedirler. Sendikalar, tarih öğretmenlerinin iş güvencelerini sağlamada ve onların mesleki haklarını korumada daha etkin olmalı, bu öğretmenlerin mesleki rollerini yeniden güçlendirecek stratejiler geliştirmelidir (Akcan, Polat ve Ölçüm, 2017).

Sendikaların tarih öğretmenlerine sunduğu destek, özellikle onların çalışma koşullarını iyileştirmek ve mesleki güvencelerini artırmak açısından hayati öneme sahiptir. Ancak sendikaların dijitalleşme sürecine yeterince hızlı uyum sağlayamamaları ve tarih öğretmenlerinin ihtiyaçlarına yönelik somut adımlar atmaması, öğretmenler arasında sendikalara olan güvenin azalmasına neden olmaktadır. Tarih öğretmenlerinin STEM derslerine verilen önemin artmasıyla yaşadığı mesleki yalnızlık, sendikaların bu öğretmenlere yönelik politikalarını yeniden gözden geçirmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle dijitalleşme ile birlikte eğitim sisteminde köklü dönüşümler yaşanırken, sendikaların bu değişimlere uyum sağlaması ve öğretmenlere dijital beceriler kazandırma konusunda daha fazla çaba göstermesi gerekmektedir. Tarih öğretmenlerinin bu süreçte kendilerini güvende hissetmeleri, sendikaların dijitalleşme ve STEM odaklı eğitim karşısında daha proaktif politikalar geliştirmesiyle mümkündür. Sendikaların tarih öğretmenlerinin mesleki belirsizliklerini gidermeye yönelik stratejiler geliştirmesi ve dijitalleşme sürecine uyum sağlaması, öğretmenlerin mesleklerine yönelik güvenlerini artıracaktır. STEM derslerinin ön plana çıkmasıyla tarih öğretmenlerinin ders saatleri ve müfredattaki yerleri azalırken, sendikaların bu öğretmenlerin mesleki güvenliklerini sağlama konusunda daha fazla sorumluluk alması gerekmektedir. Tarih öğretmenlerinin sendikalardan beklentisi, sadece ekonomik haklarının korunması değil, aynı zamanda mesleklerinin dijital dünyadaki yerini koruyacak stratejilerin geliştirilmesidir (Eraslan, 2012; Akcan, Polat ve Ölçüm, 2017).

Gelecek İçin Model Arayışları ve Tarih Öğretmenlerinin ve Eğitim Uzmanlarının Görüşleri

Sendikaların geleceği, özellikle teknolojik ilerlemeler ve küresel eğitim politikalarının hızla değiştiği bir dönemde, tarih öğretmenleri gibi eğitim çalışanları için hayati bir konudur. Eğitim uzmanlarına göre, sendikaların mevcut yapıları bu yeni zorluklar karşısında yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, eğitim sendikalarının daha esnek ve dijitalleşmeye açık bir yapıya kavuşmaları gerekmektedir. Karaman ve Erdoğan'ın (2016) çalışması, tarih öğretmenlerinin, mesleki geleceklerini güvence altına alacak sendikal desteklere özellikle ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir.

Bununla birlikte, eğitim uzmanları arasında geniş bir konsensüs bulunmaktadır ki, öğretmenlerin bireysel ihtiyaçlarına odaklanan ve dijital teknolojilerle entegre edilmiş esnek sendikal yapılar, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyerek eğitimdeki dijital dönüşüme uyum sağlamalarına yardımcı olabilir. Akcan, Polat ve Ölçüm (2017), tarih öğretmenlerinin dijital eğitim araçları ve uzaktan eğitim uygulamalarıyla güçlendirilmiş sendikal modellerin mesleki rollerini nasıl pekiştirebileceği konusunda önemli öneriler sunmaktadır. Öğretmenlerin dijital yeteneklerini artırmak ve uzaktan eğitim gibi yeni eğitim tekniklerine adapte olmalarını sağlamak üzere tasarlanmış sendikal programlar, öğretmenlerin kariyer yollarını koruma ve geliştirme konusunda kritik rol oynamaktadır. İlerleyen yıllarda, sendikaların bu yeni yapıları benimsemeleri beklenmektedir. Dijitalleşme, esnek çalışma saatleri ve özelleştirilmiş mesleki gelişim fırsatları gibi yenilikler, sendikaların öğretmenleri destekleme şeklini dönüştürebilir. Bu bağlamda, tarih öğretmenlerinin ve diğer eğitim profesyonellerinin, sendikalardan bekledikleri desteklerin değişimini belirleyecek olan bu yeni modeller, eğitim alanındaki genel dönüşümlerle paralel olarak evrilecektir.

Tarih ve Sosyal Bilimlerde Değişiklikler ve Görüşler

Son yıllarda eğitimde yaşanan dijitalleşme süreci, tarih ve sosyal bilimler alanlarında önemli değişikliklere yol açmıştır. Tarih derslerinin müfredat içindeki yerinin azalması ve STEM derslerine verilen önemin artması, tarih öğretmenlerinin ve sosyal bilimler alanında çalışan diğer eğitimcilerin iş güvencesi ve mesleki rollerini tehlikeye atmıştır. Eğitim uzmanları, bu değişikliklerin sadece öğretmenlerin mesleklerini değil, aynı zamanda öğrencilerin aldığı eğitimin kalitesini de etkilediğini belirtmektedir (Kahraman & Tamer, 2016).

Sosyal bilimlerde dijitalleşmenin etkileri, özel derslerin online platformlarda sunulması ve dijital kaynakların kullanılmasında belirgin hale gelmiştir. Eğitim uzmanları, tarih ve sosyal bilimler alanlarında dijital eğitim araçlarının daha fazla kullanılması gerektiğini savunurken, aynı zamanda bu değişimin öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyecek şekilde yapılandırılmasını önermektedir. Bu süreçte sendikaların, tarih öğretmenlerinin bu dijital dönüşüme uyum sağlamalarına yardımcı olacak politikalar geliştirmesi gerekmektedir (Kahraman & Tamer, 2016).

Araştırmanın bulguları, sendikaların tarih öğretmenliği mesleğine olan katkılarının tarihsel olarak önemli olduğunu, ancak günümüz eğitim dünyasında bu katkıların yenilenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Sendikaların, dijitalleşme ve bireyselleşme gibi çağın getirdiği yeni zorluklarla başa çıkabilecek stratejiler geliştirmesi, öğretmenlerin sendikalara olan güvenini yeniden tesis etmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Özellikle dijital eğitim araçlarının daha fazla kullanıldığı ve uzaktan eğitim sistemlerinin kalıcı hale geldiği günümüzde, sendikalar öğretmenlerin dijital becerilerini geliştirmeye yönelik mesleki gelişim fırsatları sunmalıdır (Eraslan, 2012).

STK'lar açısından ise, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını destekleyen projelerin ve öğretim materyallerinin yanı sıra, dijitalleşme sürecine uyum sağlamak amacıyla öğretmenlere yönelik daha fazla eğitim ve destek sağlamaları gerektiği tespit edilmiştir. Tarih öğretmenleri, bu süreçte yeni dijital araçları ve kaynakları kullanarak derslerini daha etkili hale getirme konusunda destek beklemektedirler (Kahraman & Tamer, 2016).

Bu araştırmanın bulguları, sendikaların ve STK'ların tarih öğretmenlerinin mesleki yaşamlarına önemli katkılar sunduğunu, ancak dijitalleşme, bireyselleşme ve eğitimde STEM derslerine artan önem gibi çağdaş gelişmelerle birlikte bu katkıların yeniden şekillenmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle sendikaların, öğretmenlerin dijital dönüşüme ayak uydurabilmeleri için mesleki gelişim fırsatlarını artırmaları ve bireyselleşen eğitim dünyasında dayanışmayı güçlendirecek politikalar geliştirmeleri gerekmektedir.

STK'lar ise, öğretmenlere yönelik sundukları projeleri daha uzun vadeli ve sürdürülebilir hale getirmeli, dijital eğitim teknolojileri ile öğretmenlerin ihtiyaçlarına yanıt vermelidir. Ayrıca, hem sendikalar hem de STK'lar, tarih öğretmenlerinin mesleki yalnızlıklarını gidermeye yönelik yeni çözümler ve stratejiler geliştirmelidir. Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine daha fazla odaklanan ve dijital dünyaya uyumlarını destekleyen yenilikçi yaklaşımlar, eğitim sisteminin geleceği için önemli bir adım olacaktır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, sendikaların ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) tarih öğretmenliği mesleği üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bulgular, hem sendikaların hem de STK'ların tarih öğretmenlerinin mesleki yaşamlarına önemli katkılar sağladığını, ancak bu katkıların dijitalleşme,

bireyselleşme ve eğitimde STEM (fen, teknoloji, mühendislik ve matematik) derslerine verilen ağırlığın artması gibi değişimlerle birlikte yeniden değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Öncelikle, sendikaların tarih öğretmenlerinin mesleki haklarını savunmada ve çalışma koşullarını iyileştirmede etkili bir araç olduğu tespit edilmiştir. Sendikalar, tarih öğretmenlerinin daha iyi ücret, iş güvencesi ve mesleki gelişim fırsatlarına erişimini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, dijitalleşme sürecinin hız kazanmasıyla birlikte tarih öğretmenlerinin sendikalardan beklentileri değişmiştir. Eğitimde dijitalleşmenin hızla arttığı günümüzde, özellikle uzaktan eğitim uygulamaları ve dijital eğitim araçlarının kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu dönüşüm, sendikaların geleneksel işleyiş biçimlerini zorlamış ve öğretmenlerin dijital araçlara erişimi, dijital becerilerini geliştirme ve dijital eğitim süreçlerine uyum sağlama gibi yeni ihtiyaçlar doğurmuştur (Eraslan, 2012). Sendikaların bu değişimlere ayak uyduramaması, öğretmenler arasında sendikalara olan güveni zayıflatmış ve sendikal yalnızlık duygusunu güçlendirmiştir.

Bireyselleşme olgusu, öğretmenlerin sendikal dayanışmadan uzaklaşmasına neden olan bir diğer önemli faktördür. Özellikle dijitalleşme süreci, öğretmenlerin bireysel performanslarına dayalı değerlendirme sistemlerinin yaygınlaşmasına ve bireysel mesleki gelişim çabalarının artmasına yol açmıştır. Bu süreç, öğretmenlerin sendikalardan uzaklaşmasına ve bireysel çıkarlarını ön plana almalarına neden olmuştur (Can, 2012). Bireyselleşmenin öğretmenler üzerindeki bu etkisi, sendikaların kolektif dayanışma işlevini zayıflatmakta ve öğretmenlerin mesleki yalnızlık duygusunu artırmaktadır. Özellikle tarih öğretmenleri gibi belirli bir bransa mensup öğretmenlerin, STEM derslerine verilen önemin artmasıyla mesleki güvenceleri daha da belirsiz hale gelmiştir. Bu bağlamda, sendikaların tarih öğretmenlerinin mesleki yalnızlıklarını gidermeye yönelik yeni stratejiler geliştirmesi zorunlu hâle gelmiştir (Tezcan, 1988).

Öte yandan, STK'ların tarih öğretmenlerine sunduğu mesleki gelişim fırsatları ve sosyal farkındalık projeleri, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynamaktadır. STK'lar, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını zenginleştirmelerine, yeni öğretim materyalleri ve yöntemleri kullanmalarına olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, STK'ların sağladığı projeler, seminerler ve atölye çalışmaları, tarih öğretmenlerinin mesleki kimliklerini güçlendirmekte ve toplumsal farkındalık yaratmalarına katkıda bulunmaktadır (Kahraman & Tamer, 2016). Ancak, STK'ların öğretmenler üzerindeki etkisi de sınırlıdır; bu kuruluşlar genellikle projeler bazlı çalıştıkları için uzun vadeli ve sürdürülebilir bir etki yaratmakta zorlanmaktadır. Ayrıca, STK'lar da teknolojik dönüşüme ayak uydurma ve dijital eğitim materyalleri sağlama konusunda daha etkili çözümler geliştirmek zorundadır.

Araştırmanın bulguları, sendikaların tarih öğretmenliği mesleğine olan katkılarının tarihsel olarak önemli olduğunu, ancak günümüz eğitim dünyasında bu katkıların yenilenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Sendikaların, dijitalleşme ve bireyselleşme gibi çağın getirdiği yeni zorluklarla başa çıkabilecek stratejiler geliştirmesi, öğretmenlerin sendikalara olan güvenini yeniden tesis etmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Özellikle dijital eğitim araçlarının daha fazla kullanıldığı ve uzaktan eğitim sistemlerinin kalıcı hâle geldiği günümüzde, sendikalar öğretmenlerin dijital becerilerini geliştirmeye yönelik mesleki gelişim fırsatları sunmalıdır (Eraslan, 2012).

STK'lar açısından ise öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını destekleyen projelerin ve öğretim materyallerinin yanı sıra, dijitalleşme sürecine uyum sağlamak amacıyla öğretmenlere yönelik daha fazla eğitim ve destek sağlamaları gerektiği tespit edilmiştir. Tarih öğretmenleri, bu süreçte yeni dijital

araçları ve kaynakları kullanarak derslerini daha etkili hâle getirme konusunda destek beklemektedirler (Karaman & Erdoğan, 2016).

Bu araştırmanın bulguları, sendikaların ve STK'ların tarih öğretmenlerinin mesleki yaşamlarına önemli katkılar sunduğunu, ancak dijitalleşme, bireyselleşme ve eğitimde STEM derslerine artan önem gibi çağdaş gelişmelerle birlikte bu katkıların yeniden şekillendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle sendikaların, öğretmenlerin dijital dönüşüme ayak uydurabilmeleri için mesleki gelişim fırsatlarını artırmaları ve bireyselleşen eğitim dünyasında dayanışmayı güçlendirecek politikalar geliştirmeleri gerekmektedir.

STK'lar ise, öğretmenlere yönelik sundukları projeleri daha uzun vadeli ve sürdürülebilir hale getirmeli, dijital eğitim teknolojileri ile öğretmenlerin ihtiyaçlarına yanıt vermelidir. Ayrıca hem sendikalar hem de STK'lar, tarih öğretmenlerinin mesleki yalnızlıklarını gidermeye yönelik yeni çözümler ve stratejiler geliştirmelidir. Bu bağlamda öğretmenlerin mesleki gelişimlerine daha fazla odaklanan ve dijital dünyaya uyumlarını destekleyen yenilikçi yaklaşımlar, eğitim sisteminin geleceği için önemli bir adım olacaktır.

Sonuç olarak, dijitalleşen ve bireyselleşen eğitim dünyasında, sendikalar ve STK'lar öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak ve onları yeni eğitim paradigmalarına adapte edecek stratejiler geliştirmek zorundadır. Özellikle tarih öğretmenlerinin eğitimdeki rolünü koruyabilmeleri ve mesleklerinde güvenle ilerleyebilmeleri için bu yapıların daha proaktif ve dijital odaklı çalışmalara yönelmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

- Akcan, E., Polat, S., & Ölçüm, D. (2017). Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre sendikal faaliyetlerin okullara etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1101-1119
- Arat, T, Bakan, Ö. (2014). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374
- Arslan, M. (2015). *Türkiye Milli Eğitim Sistemindeki değişimler ışığında "hizmet içi eğitim."* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bamberry, L. (2011). 'As disposable as the next tissue out of the box ': Casual teaching and job quality in New South Wales public school education. *Australian & New Zealand Journal of Sociology*, 53(1), 67.
- Can, S. (2012). Sendikaların yetersiz kaldığı alanlar ve eğitim sendikalarının etkinliği. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 100-112.
- Dilbaz, E., & Akman Erkalıç, T. (2023). Türkiye'de öğretmenlerin kariyer geliştirme uygulamaları üzerine bir değerlendirme. In *Eğitim Bilimlerinde Araştırmalar* (pp. 339-358). Livre De Lyon.
- Eraslan, L. (2012). Günümüz öğretmen sendikacılığının değerlendirilmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(1), 59-72.
- Erer, B., Demirel, E., & Savaş, Y. (2023). Dijital liderliğin görsel haritalama tekniğine göre bibliyometrik analizi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 6(1), 78.
- Galın, D. (2004). Trade unions and NGOs in social development: A necessary partnership. *Journal of Social Development*, 12(3), 45-60.

- Gökçe, E. (2009). *İlköğretim öğretmenlerinin öğretmen örgütlerine (sendikalara) üye olmama sebepleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Görgülü, D., & Küçükali, R. (2018). Öğretmenlerin teknolojik liderlik özyeterliliklerinin incelenmesi. *Eğitimde Teknolojik Gelişim Dergisi*, 1(1), 1-12
- Jamalpur, B., Kafila, Chythanya, K. R., & Kumar, K. S. (2021). A comprehensive overview of online education – Impact on engineering students during COVID-19. *Materials Today: Proceedings*, 45, 5000-5005
- Johns, T. (2002). Sendikaların sivil toplumdaki rolü. *Sivil Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(1), 2.
- Kahraman, M., & Tamer, M. (2016). Bölgesel kalkınmada sivil toplum kuruluşlarının rolü. *International Journal of Academic Value Studies*, 2(3), 1.
- Karaman, H. G., & Erdoğan, Ç. (2016). Türkiye'deki eğitim sendikalarına yönelik bir inceleme: Amaçlar, Beklentiler ve sorunlar. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 123-140.
- Kaynar, M. K. (2005). Sivil toplumun kavramsal tarihi ve sivil toplumla ilgili güncel tartışmalar. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 339-369.
- Atlı, H., Medeni, T. D., Medeni, İ. T., Ateş, V., & Güzel, M. S. (2023). Uzaktan eğitimin teknolojik gelişimi: Öğretmen ve öğrencilerin bakış açısı ile karşılaştırmalı GZFT analizi. *Eğitim Teknolojileri ve Uzaktan Öğrenme Dergisi*, 15(1), 79-100
- Kotluk, N., & Kocakaya, S. (2020). Türkiye'de öğretmenlerin kültürel değerlere duyarlı eğitime ilişkin görüşleri: Bir karma yöntem araştırması. *Sakarya University Journal of Education*, 10(2), 98.
- Köybaşı, F., Uğurlu, C. T., & Arslan, C. (2016). The teachers' opinion about unionisation. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 45-60.
- Küçükali, R., & Coşkun, H. C. (2021). Eğitimde dijitalleşme ve yapay zekânın okul yöneticiliğindeki yeri. *Eğitimde Dijital Dönüşüm Dergisi*, 4(2), 124-135
- Moe, T. M. (2001). Teachers unions and the public schools. In T. M. Moe (Ed.), *A primer on America's schools*. Stanford, CA: Hoover Press.
- Öz, Ö. (2020). Dijital liderlik: Dijital dünyada okul lideri olmak. *Eğitimde Dijital Dönüşüm Dergisi*, 3(1), 45-76.
- Poole, W. (2000). The construction of teachers' paradoxical interests by teacher union leaders. *American Educational Research Journal*, 37(1), 110.
- Taş, A. (1995). *Ankara ili ilköğretim okulları öğretmenlerinin eğitim sendikalarından, sendikacıların öğretmenlerden beklentileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tezcan, M. (1988). Öğretmenlerin mesleki örgütlenmesi. *Eğitimde Mesleki Örgütlenme ve Sendikalar*, 2(1), 45-67.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Araştırma planlarının hazırlanması, verilerin toplanması, ve analiz sürecinde her iki yazar da aktif olarak katılmıştır. Makalenin hazırlanması, raporlaştırılması ve yayım sürecinin takibi ikinci yazar danışmanlığında birinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş veya kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlar ile herhangi bir kişisel veya finansal çıkar çatışması söz konusu değildir.

Etik Bildirim

Bu makale, derleme türünde olduğu için etik kurul kararı gerektirmemektedir.